

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **L. M.**, zast. Mgr. Janou Hrdličkovou, advokátkou se sídlem v Praze, Liborova 14/405, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 11. 2004, č. j. 62 Az 72/2004 – 17,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Zástupci žalobce Mgr. Janě Hrdličkové **se p ř i z n á v á** odměna ve výši 2000 Kč, náhrada nákladů ve výši 150 Kč, celkem 2150 Kč, které jí budou vyplaceny do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 11. 11. 2004, č. j. 62 Az 72/2004 - 17 zamítl Krajský soud v Ostravě žalobu žalobce – stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR ze dne 16. 7. 2004, č. j. OAM-2267/VL-20-06-2004, kterým byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná žádost stěžovatele o udělení azylu dle ust. § 16 odst. 1 písm. g) zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“).

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podal stěžovatel včas kasační stížnost.

V kasační stížnosti stěžovatel uplatňuje kasační důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., o soudním řádu správním (dále jen s. ř. s.), tedy namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, když výrok soudu je dle stěžovatele v rozporu s ustanovením § 2 odst. 5, § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu.

Dle stěžovatele došlo ze strany správního orgánu a následně i soudu k pochybení, když důvody pro udělení azylu a další tvrzení stěžovatele nebyly řádně zohledněny. Správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci a důkazy, které si opatřil žalovaný pro své rozhodnutí, nebyly úplné, čímž správní orgán porušil povinnost uloženou mu správním řádem (§ 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení).

Stěžovatel žalovanému vytýká, že nedostatečně zjistil a zhodnotil situaci a důvody, které stěžovatele vedly k podání žádosti o azyl a v této souvislosti se dovolává názoru uvedeného v Příručce k postupům a kritériím pro určování postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě. Stěžovatel dále cituje definici pronásledování zakotvenou v ustanovení § 2 odst. 5 zákona o azylu. Dle stěžovatele důvody, které jej vedly k opuštění vlasti, jsou ve světle výše citovaného ustanovení dány. Stěžovatel byl v zemi původu pronásledován osobami, které mu vyhrožovaly. Jednání těchto osob, kdy na stěžovatele vyvíjely silný psychický tlak, v něm vyvolalo důvodnou obavu o jeho život. Stěžovatel uváděl, že vystudoval vysokou školu a proto, že nemohl sehnat práci ve svém oboru, živil se jako distributor kosmetické firmy A. Její majitelé ho z důvodu chybějící tržby (vzniklé z důvodu krádeže) pronásledovali, soustavně mu vyhrožovali fyzickým násilím a dokonce zabitím jeho matky. Částka, kterou stěžovatel dlužil zaměstnavateli, činila 300 USD (což představuje 6 měsíční výdělek vysokoškolsky zaměstnaného člověka) + 15 % úrok z prodlení za každé tři týdny. Stěžovatel nebyl schopen peníze vrátit, i na cestu do ČR si musel půjčit. Na policii se neobrátil, neboť ví, že policie je proti mafii, která na Ukrajině působí, bezmocná.

Stěžovatel poukazuje na Všeobecnou deklaraci lidských práv, zejména na čl. 13 odst. 2, čl. 14 odst. 1 a čl. 23 odst. 1.

Stěžovatel podává kasační stížnost taktéž ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když tvrdí, že správní orgán a následně i soud situaci v zemi původu stěžovatele hodnotily pouze obecně bez zjištění bližších konkrétních údajů k tvrzením stěžovatele.

Na základě výše uvedeného navrhuje stěžovatel zrušení napadeného rozhodnutí soudu a vrácení věci k dalšímu řízení. Současně stěžovatel podává návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu ust. § 107 s. ř. s.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil dne 15. 3. 2005, kdy ve svém podání poukázal na skutečnost, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuváděl skutečnosti svědčící pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Pokud se stěžovatel dovolává aplikace Příručky postupů a kritérií pro určování postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, pak nelze v případě stěžovatele zjistit skutkové důvody pro takový postup v jeho případě. K odkazu stěžovatele na Všeobecnou deklaraci lidských práv žalovaný konstatuje, že právo pobytu na území cizího státu ani sociální práva

pracovního charakteru nejsou předmětem azylové ochrany, nejsou-li spojena s politickým pronásledováním ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. K ochraně pobytu cizince na území ČR slouží zákon o pobytu cizinců.

Na podporu svých tvrzení odkazuje žalovaný na judikát Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 709/2001 ze dne 30. 4. 2002, a č. j. 6 A 787/2000 ze dne 31. 5. 2002 a dále na rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně č. j. 5 Azs 43/2003 ze dne 22. 1. 2004. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek podané kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 29. 6. 2004 na základě žádosti, v níž stěžovatel uvedl, že měl problémy s distributorskou firmou, od níž odebral zboží, které se mu později nepodařilo prodat. Zástupci společnosti po něm požadovali uhrazení odebraných věcí, zboží samotné po něm nechťeli. Vysvětloval jim, že byl neúspěšný v prodeji, ale oni trvali na finanční úhradě, v opačném případě vyhrožovali smrtí. Na policii se neobrátil, protože věděl, že by mu nepomohla. V pohovoru konaném dne 14. 7. 2004 uvedl stěžovatel k problémům v kosmetické firmě následující. V organizaci měl pracovní smlouvu a pracoval jako distributor. Náplní jeho práce bylo odebírání zboží za hotovost a jeho následný prodej. Sdělil, že si obvykle bral malé množství a představitelé firmy mu nabídli jeho zvýšení s tím, že k úhradě mohlo dojít až po třech týdnech. Uvedl, že část zboží se mu podařilo prodat, ale zbytek byl ukraden z vozidla. Odcizeno bylo zboží v hodnotě 400 USD. Po uplynutí doby, během které měl uhradit stěžovatel odebrané výrobky, mu začalo být představiteli firmy vyhrožováno fyzickým napadením nebo i zabitím. Na úhradu dluhu neměl stěžovatel finanční prostředky. Ozřejmilo, že mu bylo vyhrožováno tři měsíce, naposledy v srpnu 2001. Pracovní smlouvy ve firmě nebyly oficiální, sloužily spíše jako pojistka vůči pracovníkům v případě problémů. Stěžovatel policii nekontaktoval ani z důvodu krádeže ani z důvodu vyhrožování. Na jiné místo se nepokusil přestěhovat, neboť se domníval, že by byl nalezen kdekoli. Do ČR přicestoval dne 16. 6. 2004 na platný cestovní pas a 15denní vízum. Důvodem jeho žádosti o udělení azylu je snaha vyhnout se možnému jednání představitelů kosmetické firmy a legalizace pobytu. Vypověděl, že podat žádost o azyl se rozhodl až po týdnu pobytu,

předtím chtěl zjistit, jestli mu bude vyhovovat zdejší klima. V případě návratu se obává možného jednání vedení kosmetické společnosti.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 16. 7. 2004 rozhodnutí, kterým žádost stěžovatele o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, když stěžovatel neuvedl v průběhu správního řízení žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Stěžovatel rozhodnutí žalovaného napadl žalobou, ve které se domáhal zrušení rozhodnutí z důvodů, které již uvedl při pohovorech. Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl kasační stížností napadeným rozsudkem. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný v souladu se zákonem zamítl žádost stěžovatele o udělení azylu s odkazem na ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou, neboť stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu.

Výše uvedený rozsudek napadl stěžovatel včas kasační stížností.

V kasační stížnosti stěžovatel uplatňuje stížní důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když namítá nesprávné právní posouzení otázky soudem v předcházejícím řízení.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Tvrzenou nezákonnost podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení důvodů, které jej vedly k opuštění vlasti. Stěžovatel má za to, že výrok soudu je v rozporu s ustanovením § 2 odst. 5, § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu. Stěžovatel odkázal (patrně omylem) v kasační stížnosti na ustanovení § 2 odst. 5, avšak cituje text uvedený v ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu.

S názorem stěžovatele se Nejvyšší správní soud neztotožňuje.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle ust. § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12.

Z výše citovaných ustanovení zákona vyplývá, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné dle ustanovení § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Za takové situace správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. V daném případě stěžovatel ve správním řízení netvrdil, že je v zemi svého původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti či příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Bezprostředním důvodem žádosti o azyl byly v daném případě problémy se soukromými osobami mimo státní struktury (představiteli soukromé kosmetické firmy), které stěžovatele obtěžovali v souvislosti s vymáháním úhrady jím odebraných výrobků. Důvody tvrzené stěžovatelem ve správním řízení nejsou z hlediska aplikace azylového zákona právně relevantními. Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že odůvodněná obava z pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona je důvodem pro udělení azylu podle ust. § 12 písm. b) cit. zákona pouze tehdy, když se toto pronásledování uskutečňuje z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů. Žádná taková okolnost však v průběhu správního řízení nebyla stěžovatelem ani tvrzena. Za této situace žalovaný správní orgán a následně ani Krajský soud v Ostravě povinnost zjišťovat důvody pro udělení azylu dle ust. § 12 zákona o azylu neměli.

Taktéž část námitky stěžovatele, spočívající v kritice výroku soudu pro rozpor s ustanovením § 13 a § 14 zákona o azylu, není na místě. Předmětná námitka stěžovatele by byla právně relevantní pouze v případě, kdyby žalovaný rozhodoval o udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu a zkoumal stěžovatelovy důvody opuštění vlasti ve vztahu k naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu. K tomu ovšem v projednávané věci nedošlo. Pokud je návrh na zahájení řízení o udělení azylu zamítnut podle ustanovení § 16 zákona o azylu jako zjevně nedůvodný, není nutné současně rozhodovat o splnění podmínek podle § 12 cit. zákona a na místě není ani výrok podle § 13, § 14 zákona o azylu, odvozovaný od negativního výroku opírajícího se o ustanovení § 12.

Stěžovatel se dále domnívá, že je dán taktéž kasační důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když správní orgán a následně i soud situaci v zemi původu stěžovatele hodnotily pouze obecně bez zjištění bližších konkrétních údajů k tvrzením stěžovatele.

Dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Nejvyšší správní soud zjistil, že ve správním spise je založena žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu. Informace obsažené v těchto listinách jsou dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí

ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení relevantních důvodů, která je podmínkou aplikace citovaného ustanovení. V daném případě důvody uvedené opakovaně stěžovatelem ve správním řízení, tj. pronásledování ze strany soukromých osob, přičemž motivem jejich jednání, jak sám stěžovatel připustil, byla snaha získat úhradu za odebrané zboží, nelze podřadit pod některý z důvodů uvedených v ust. § 12 cit. zákona.

Stěžovatel namítanou výše uvedenou vadu v dokazování nijak nespecifikoval, neuvedl, jaké další důkazní prostředky si měl žalovaný opatřit, jaké důkazy provést či k jakému závěru o skutkovém stavu měl dojít. Kritiku správního rozhodnutí nelze založit pouze na tvrzení, nejsou-li doplněna odkazem na konkrétní tvrzená pochybení. Taková tvrzení jsou soudně nepřezkoumatelná. Povinnost zjistit skutečný stav věci ukládá správnímu orgánu ust. § 32 zákona č. 71/1967 Sb. správního řádu. Dle citovaného ustanovení je správní orgán povinen opatřit si potřebné doklady pro rozhodnutí. Důkazní břemeno v řízení vyplývající z břemene tvrzení vázne však na žadateli o azyl. Správnímu orgánu nelze vytýkat jako vadu řízení, nepřihlédl-li ke skutečnostem či důkazům jemu neznámým, případně známým pouze žadateli. Dokazování shledal Nejvyšší správní soud dostatečným, přesvědčivým, stav věci byl zjištěn spolehlivě, přesně a úplně, žalovaný i soud si opatřili potřebné podklady pro rozhodnutí, k dokazování použili všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci, rozhodnutí vyplývají ze zjištěných podkladů a je dostatečně zdůvodněno. Skutková podstata má náležitou oporu ve spisech, při jejím zjišťování nebyl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit jeho zákonnost. Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Stěžovatel dále opřel svá tvrzení o Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydanou Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Pronásledováním se zde míní pronásledování nejen prostřednictvím úřadů nějaké země, ale rovněž pronásledování pocházející od nějakých složek obyvatelstva namísto úřadů. Pokud tyto úřady vědomě schvalují takovouto činnost nějakých složek obyvatelstva, lze tuto považovat za pronásledování pro azylové účely. V projednávané věci byla žádost stěžovatele o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná a proto se žalovaný nemusel ve svém rozhodnutí zabývat posouzením důvodů pro udělení azylu. Předmětná námitka stěžovatele by byla právně relevantní pouze v případě, kdy by žalovaný rozhodoval o udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu a zkoumal stěžovatelovy důvody opuštění vlasti ve vztahu k naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu. K tomu ovšem v projednávané věci nedošlo.

Nejvyšší správní soud s ohledem na shora uvedené neshledal naplnění stěžovatelem uplatňovaných důvodů kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

Žalobci ustanovil krajský soud pro řízení o kasační stížnosti zástupce advokáta podle ust. § 35 odst. 7 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení v tomto případě odměnu za zastupování a hotové výdaje platí stát. Při určování výše odměny a náhrady hotových výdajů advokátovi

vycházel Nejvyšší správní soud z vyhlášky č. 177/1996 Sb. Dospěl k závěru, že zástupci žalobce náleží odměna podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) a d) této vyhlášky, tedy za dva úkony právní služby po 1000 Kč /§ 9 odst. 3 písm. f) cit. vyhlášky a § 7 této vyhlášky/. Dále mu náleží náhrada hotových výdajů za dva úkony ve výši po 75 Kč /§ 13 odst. 1, 3 cit. vyhlášky/. Celkem tak zástupci žalobce náleží odměna a náhrada hodových výdajů ve výši 2150 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. října 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu